

* * *

Del salón en el ángulo oscuro,
de su dueña tal vez olvidada,
silenciosa y cubierta de polvo
veíase una arpa.

¡Cuanta nota dormía en sus cuerdas,
Como el pájaro duerme en las ramas,
Esperando la mano de nieve

Que sabe arrancarlas!

¡Ay! pensé ¡cuantas veces el genio
asi duerme en el fondo del alma,
y una voz como Lázaro espera
que le diga: levántate y anda!

G. A. BECQUER.

Núm. 14.

15 Agost, 1902.

QUELCOM SOBRE NATURALISMÈ

II I ULTIM (1)

Distingiem en el nostre article passat el naturalisme ò realisme fals, de quin varem procurar donarne una ideia fent ressaltar de passada qu' es incompatible am la moral i la bellesa, del naturalisme ò realisme verdader, de quin, seguint el criteri del Ixart, podem dir qu' es la escola artistica que prenent de la realitat de la naturalesa les primeres matèries, les ecsteriorisa decorades per la imaginació.

La eczageració no hi caben el naturalisme verdader, com no quep en cap escola artistica, porque quan les acompanya, tampoc totes marxén envers la sua destrucció, i per axò podem considerar com son acsioma fonamental alló de que: tota obra artistica ha de tenir per base la realitat, pero no tota realitat pot ser base de una obra artistica, lo qu' es una consecuencia d' aquell principi tan eczacte, que diu que la veritat a vegades fa mes mal que bé.

En la font d' inspiració del artista, hi ha, doncs, una limitació que ve a tenir doble aspecte: per una part la bellesa de la obra, per a donarli caràcter artistic; per altra part els elements de la naturalesa, quina realitat ha de venir llegitimada per la forma en que 's presentin, per a que no puguin esser rebutjats per la moral i la decencia.

Precisament aquí ens vé com l' anell al dit, la opinió d' un dels primers escriptors contemporanis d' Espanya, en Josep M.ª de Pereda, que en el prólec de una de les sues noveles mes realistes diu:

“En Dios y en mi ánima te juro que ya no se que es el realismo en las obras del ingenio, desde que tanto se zarandea la palabra entre las plumas de la crítica. Si por realismo se entiende la afición á presentar en el libro pasiones y caracteres humanos y cuadros de la naturaleza, dentro del decoro del arte, realista soy y á mucha honra lo tengo; pero si con tal calificación se me quiere filiar, como ya se ha hecho y hasta en son de alabanza, bajo las banderas triunfantes hoy ultra-montes, de un naturalismo hediondo que pinta al desnudo los estragos del alcohol, la inmundicia de los lavaderos y las obscenidades de las mancebias, protesto contra la injuria que de tal modo se me infiere. Hay, sin embargo, quien ha visto poesia y belle-

(1) Vegis el nombre passat de VIDA.

za en el fondo de esas letrinas de la literatura ¿qué no serán capaces de ver ciertos linceos de la crítica!

Aquest art de claveguera es la suprema aspiració dels realistes ò naturalistes *envagés*, i per a aital aspiració ho sacrifiquen tot, fins malmeten la bellesa essencial que te a vegades l'acció que desenrotllen, per que llavors la fan viure en tipos grollers i a n' a aquets els hi fan parlar un llenguatge repugnant, inspirantse potser, més que en el desitj de fer una obra artistica, en el de conseguir celebritat a forsa d'escándol.

El mon no es pas tot axis; al costat de tota aquesta corrupció hi ha puresa de sentiments, hi ha virtuts, hi ha actes nobles i accions generoses i gent idealista que s'axeca més amunt d'alli ont rastreja la materia, i si s'ha d'esser realista sencer, axò ha de servir també com a primera materia de la obra artística, perque es real, perque eczistex.

Axis ho ha fet un dels bons escriptors realistes que hi ha hagut, en Daudet, de qui en Zola no ha pogut menys que dir que "la benévola naturalesa l'havia col·locat en aquet punt esquisit, a ont acaba la poesia i comensa la realitat."

¡Pobre art si tingués de viure en l'atmósfera del fals naturalisme modern! Tot lo que no fos reproducció de la realitat en sa cruesa no podria eczistir artísticament; i ¿qué seria llavors de la música, del art decoratiu i de totes aquelles creacions, en les que la imaginació axeca el vol i dexa lo vulgar, lo mes material, per a produir la concepció grandiosa del geni am tota la sublimitat de l'ànima que corre lliurement pels espais del ideial?

No val, per a defensar al fals naturalisme modern, la rahó de que fa aborrible el mal presentantlo en tota sa cruesa, i de que axis realisa un fi educatiu; també s'educa am la presentació del bé, que desperta simpaties i atrau a l'ànima cap a la virtut. La tasca del realisme vritat se fá per amdós camins; la del fals naturalisme modern no 's fá per cap, perque lo que conseguex seguint exclusivament el primer, amb el criteri positivista que l'inspira, es afalagar les passions i corrompre les costums, i l'home que fa axò, com ha dit l'inmortal Balmes en "El Criterio", abusa dels seus talents i oblida la misió sublim que li ha encomanant el Criador al donarli facultats privilegiades.

No pot pas dirse lo matex del realista que am tota vritat beu en les fonts de la naturalesa ont al costat de la palpació de la materia, sí sent la vitalitat de l'espert que l'anima, ont no tot es prosa, si no que també hi ha poesia; com que la finalitat de la seva obra es una creació bella, ja sab que per a obtenir aital bellesa ha de pendre base en la moralitat, i amb aquet criteri, ja pot marxar avant: farà fruir á la humanitat el gust de la estètica realista i la consciencia cristiana no tindrà d'anatematisarlo per haver donat una producció immoral.

JAUME MASÓ I VALENTÍ.

CUATRE IDEIES SOBRE LO QUE ES LA SOCIOLOGIA

Dintre 'l camp grandíós, en el que venen inclosos tots els conexements humans, anomenat Ciencia, ha aparegut de des 'l últim ters de segle passat, un nou brot que 'ls conreuradors de la Filosofia han anomenat Sociologia.

Avui per avui, la tendencia d'aquesta ciencia es francament positivista, donat quin caràter no podem els catòlics menys de rebutjar sos principis. Es ciencia que diu cercar el *fenomen únic* al que obeexen tots els demás fenomens de la societat; diu que aquex fenomen es lo Inconegut, per boca de son corifèu Spencer; de conseguint, sens subordinar tots els fenómens socials al poder sobrenatural en que creu el catòlic, que es Deu, neguen obertament sa eczistencia. Tot prové de la matèria, diuen els seus adeptes, la ciencia la ha creat l'home, l'home prové de la matèria, am lo cual veiem que neguen també la Creació. Sabem, i n'estem plenament convensuts els catòlics, que la direcció suprema del mon está en Deu; si neguen aquesta veritat tot son divagacions, topen sempre en causes secundaries, i ja mai arriben a descobrir la causa primera. Per més que la tendencia de la Sociologia es generalment anti-relligiosa, en el desenrotllo de las teories, aparex modernament una tendencia sana, representada en el vell continent pels so-

ciólecs Guyau i Ward, i en el Nort-America per Quitt, qui en sa obra "Evolució social", defensa la necessitat de la eczistencia de la Relligió Cristiana.

Si hem d'indagar l'origen de la Sociologia, el trovarem en les obres de l'autor Saint Simon, desenrotllant ímes tart ses idees el positivista August Compte, qui dona les primeres notes de Sociologia en son llibre "Cours de philosophie positive". Fonamenta la necessitat d'aquesta nova ciencia, en vista del estat anàrquic que regna en les societats modernes, volent amb ella salvar a l'humanitat d'una imminent dissolució. Diu Compte, que la humanitat ha passat en sa eczistencia per les fases Teològica, i Metafísica i que ara comença la tercera, ò sia, la Positiva, devent venir deprés la plenitud dels temps, quan lo món sia regit per un *concell de filosops positivistes*. Deduex d'aquelles tres fases que 'l fenomen únic que mou les societats, es i serà la evolució del pensament de l'humanitat. Empró, si profundisem l'argument de Compte, si el pensament humà en sa evolució ha de fer la felicitat als homes, ¿pot dir Compte com es que a la aparició de grans talents com foren Lleò X a Italia, Milton a Inglaterra, Kant i Hegel a Alemanya, en tots aquestos païssos les guerres, fams i desgracies imperaven?

Va seguir en l'estudi de la Sociologia a Compte, el filòsop anglés Herbert Spencer, qui diu que tots els fonòmens socials se deuen a la llei positivista de la *evolució*, establint una comparació entre l'organisme social i els organismes individual, animal i vegetal, dient que les funcions de nutrició, circulació i defensa que 's manifesten en aquestos últims, també 's presenten en el primer, puig l'organisme social té per element nutritiu, a la agricultura, per element circulatori, al comers, i per element de defensa, a les classes guerrera i jurista. La evolució dels sers es, doncs, per la escola de Spencer, lo fenomen que determina els cambis socials. A aquesta teoria sociològica de primer entuvi li falta la grandiositat de la de Compte, i ademés la part artística de les concepcions de Hegel. Pro, prescindint de diferències, a primera vista veiem ja la falsetat de las proposicions spencerianes. En l'organisme animal, hi ha un conjunt indivisible; en l'organisme social, res ve lligat al tot, cadascú es árbitre de sa llibertat, pot un desterrarse a

si matex i sustraures a les pràctiques polítiques d' un poble, res de lo que passa en la organització animal, ont cada membre es necessari a la eczistencia del ser que 'l conté. La societat eczistex perque al viure l' individu, no aquest de franc es finit, mentres que en l' organisme animal cada part viu pel tot.

Un altra teoria es la sociològica-econòmica dels alemanys Marx i Eugels. Diuen aquestos, que tot moviment social te sos precedentes en la *cuèstió econòmica*, ja que avans de que 'l home concebís les ideies de dret, moral, justícia, etc., se li va presentar el fenomen econòmic, amb el cambi i consum de la riquesa, ideies que diuen ells, se compren que fossin adaptables a aquells enteniments primitius, donada sa sencillesa. Passen al camp de la història i cada nova fase d' ella la atribuexen al fenomen econòmic, representat pel pas del cultiu estensiu, al intensiu, l' aparició de la petita industria, rellevada per la gran escala i substituïda aquesta pels tallers comunistes, etc. En rigor lo que fá aquesta escola, es donar una història de l' humanitat i deduir consecucions de la història particular de cada país. Am tot i ser en apariència magníficament construïda aquesta teoria, no pot pel sol fenomen econòmic, explicar, per eczemple, el període del Renaxement, de l' art grec i romà antics, ni la aparició del Cristianisme, ni 'ls moviments socials d' importància com son les Creuades de la Etat Mitja.

Altres teories sociològiques podriem analisar, com son les de Schaffle, (1) que mira á la societat com un organisme d' ideies, Cumplovickz (2) que diu que les lluites socials son cambis d' elements socials, Fouillé, Greef, Tarde i molts d' altres.

Les tendències que imperen dintre 'l camp d' aquesta ciencia, son les més oposades, essent per l' obscuritat en que 's trova el punt de partida, indecisa la situació dels que conreuen dits conexements. Empró les tendències principals, lluiten per conquerir la supremacia, i son desde la *genética* de Spencer, a la de *imitació* de Tarde, desde la de *las transformacions socials* de Barth, a la de la *conciencia*

(1) *Bau änd Leben des sozialen Körpers*. Estructura i vida del cos social.

(2) *Grundris der Sociologie*. Estudi de la Sociologia.

de la especie del inglés Giddings, la *psicològica* de Ward i la *biològica organicista* de Novicow. Les divagacions se fan mes patentes al voler definir aquesta ciencia, sense que se'n hagi fins avui donat una definició complertament acceptable.

Els estudis en aquesta ciencia s'han dividit (divisió adoptada per casi tots els sociòlegs) en les següents branques: 1.ª Sociologia religiosa en la que s'han distingit J. Byron Jevons, Attili de Marchi i Sidirey Hartland; 2.ª Sociologia moral i jurídica am sos conreuadors Labriola, Kolher i Maüss; 3.ª Sociologia criminal amb els autors Carre, Ferrero, Harnnet, Legrain, Ferriani i Dr. Marison; 4.ª Sociologia econòmica am treballs de Berardi, Vernike, Stolzman, Bourguin, Marx, Hengels, Lentourneau i altres; 5.ª Diverses matèries sociològiques, que han sigut desenrotllades per G. Amnon, Ratzel, Nitti, Secch, Beloch i pel metex economista Leroy Beaulieu.

Vegis, doncs, per lo dit, l'importancia que te dita ciencia dintre del cuadro d'estudis del moviment científic.

RAFEL GAY.

GRATITUT...

*En lo cayrell del teulat
s'hi obri una flor de llacsó;
sota el ráfech, un moxó
tenia son niu penjat.*

*Mentres fiblà 'l sol d'estiu
s'aymaren tant flor y aucell,
qu'ella li ombregava 'l niu
y ab sas fullas jugava ell;*

*y al arrivar del mal temps
lo ruflet esglayador,
ploraren aucell y flor
llur sort malestruga ensemps;*

*mes quan del llacsó ressech
'l ombra al aucell molestá,
ab la punteta del bech
molt finament l'escapsá.*

JAUME BOFILL Y MATAS

LA SAGALA

Quan la Tona era més jovensana, la haguereu trovada de bon matí, més sovint que no plou, pel camí del poble, marxant *alo, alo*, seguint el pas de una burra que movia el cap acompassadament amunt i avall... amunt i avall... saludant i bescambiant algunes paraules amb els colrats pagesos que trevallaven en els camps que vorejava am la pacífica bestiola.

* * *

—Alsa, Toneta, li cridava algún esclafa-terrossos, a esplotar als vilatjans. ¡Com vos hi feu la barba d' or am la llet de la sagala!

—Ben tinc sort de la pobra bestiola, remugava la dona gratanse el cap. Veieu aquet mocador de pita tan vistoset? *Dos, dexonses*, tal com el veieu ella me l' ha comprat. Tal com el veieu... *Bueno, dexonses*, miréu si hi trovèu cap gerra enterrada a n-aquet camp.

* * *

—Tú, Mon (per aquelles terres a n' els Segimons els hi treuen el Segí) t' ets ben firat amb el pollí: em sembla que deu sé un descans. Sinò perquè som coneguts d' anys i panys, no l' hauries pas piscat en aquell preu. Ahir te 'l vaig veure a vila qu' *amigo*, trevallava...

—Si es gandul com la seva mare!

—No 'm maltractis lo de casa. Si son *fieres* lo que criem, propiament son *fieres*.

Per l' estil d' aquets l' escometian casi tots els pagesos que trovava vora els marges.

* * *

Al arribar a la veina població, de més de mil cases, amb el *catatranc, catatranc*, del esquellot que duia penjat la burra s' axeribien els compradors, i aleshores n' haguessin volgut de parauleria en la Toneta. Si la llet d' aquesta *perla* feria retornar un mort, si a *Bracelona* la rebrien a mans besades; si ha curat més tísics qu' un foc no 'n cremaria... demanèu. I la llet se despaxava no pas massa barata, i la Toneta els dies de festa era de les minyones que feia més goig am sos rumbosos gipons i faldilles i mocadors de pita.

* * *

Peró passaren els anys, i la Toneta posà cabells blancs, i la cara se li tornà com un pergami rebregat, lo matex que la pell de la *Sagala*. Aquesta estava xacrada, plena de nafres, i am prou feines servia per a dur l'aviram a la plassa de la veina població el dies de mercat. Mes d'un colp havien aconsellat a la vella que la tirés daltabax d'algun ribàs a n-aquella rossa fastigosa; ella, axò pla: se la estimava com de familia, l'amoxava i pexia metex que una bona mare a un marrec de tres ò quatre anys. En Janot, l'únic fill de la Tona, un mal-ànima de una trentena d'anys, solia dir:

—Si mai la burra se 'm trenca el coll, desseguida que jo ho sàpiga, me 'n salto a cal fuster a avisarlo per la caixa de la mare.

* * *

El poca pena d'en Janot era un jugador afasanat. En una sola nit a cal Llampus, un hostel que tenia là mala fama de ser el cau dels perdularis de la comarca, li varen fer esquitllar tres dobles de quatre. La pagesaia senzilla se 'n feia creus; tot-hom estava escandalisat.

Un altre die, a la metexa timba, quan li varen haver axugat les butxaques, en Perot, càstic del mas de Dalt, se li encarà amb una mitja rialla burleta i desafiadora.

—Què hi va, que no tens prou sancs fredes per a jugar-te la ròssa de càteu?

En Janot, gitant un renec:

—...Me la vull jugà am tú. Ja te la frenaré aquesta llen-ga ensoperbida, fill de...

I dexant sortir de sa boca un nom bax, s'axecà, clavà un cop de peu a terra, clogué els punys amenassant, llambregant uns ulls encesos com dos tions de l'Infern.....

...Saltaren els daus al cim d'una taula coberta d'un drap vert, grexòs; deu ò dotze parells d'ulls els fitaren. I entre un silenci sepulcral s'oi la veu rugallosa d'un perdulari que digué escarnint un somicó:

—Pobra Toneta!!! et maten el teu amor. Pobra burra!

El noi de la Tona es tragué un gabinet gros i l'obrí disposantse a empaitar al perdulari: sortí que aquest havia toçat el dos.

* * *

Una noieta explicà a la Tona fil per randa la desgracia que a n-a la pobra zagala havia succeït.

—El pescador, el Xic de l'hostal i la mala bèstia del germà d'en Perot, l'han menada lluny, forsa lluny; veièu aquell turó? Doncs l'hem dexat darrera, molt endarrera sabeu? M'han pegat i tot perquè no 'ls seguís. Jo: qué sí, que vull venir, murrís; que si no a n'a tu Pescador, pel segar no 't llogarem per sagal, que ho diria al pare i a la mare. Que si, que ho som vist tot lo de *dempres*. Que sí, qué sí.

Axugantse el nas amb els dits:

—Si ho sabessiu! Tan que la estimavèu a n-a la zagala. Fa que li feieu petons?

—Pas si no 'm deu un *cortu*. Tants que diuen que n'heu amagats amb un mitjot, (remugà la mossota agupint el cap i aguantant de tras cantó.)

—*Amprés* irèm a càmeu i te 'n daré dos, si m'ho contes tot. Sents, maca?

—*Bueno*, no m'enganyèu. Veièu (signant un broc de per lla a terra) era axis, era axis llaarc el gabinet que el Xic es va treu de la faxa. De primer la varen garrotejar ben be a na la sagala. En tenia al cim dos que gaire be la allomien; un per devant la estirava amb el ronsal, l'altre pèl darrera, garrotada ve; garrotada va. ¡Ai si ho haguesseu vist! *Amprés* el Xic de l'hostal amb aquell ganivetás li volia tallar les orelles a la sagala... les orelles, sabèu? Jo que no ho vull, i El Pescador, "què bestia bruta, què mal cor, què si la volem matar un cop de ganibet ben dat i en paus." El Xic que sí, li enforà a la burra el ganibet al indret del cor, ara no men recordo a quín costat: ells pla ho duïen estudiat. La sagala axis que va sentí el mal va fer una llei de crit, i s'anava a tirar sobre el costat que hi eren ells, i ells li varen clavar una cosa ben fortà a la panxa i ¡pataplas! va caure per l'altre costat cinglera avall, cinglera avall, sabeu? Haguessiu vist què sang, que saaang (i ho deïa posant els brassos creuats i aguantant de trascantó.)

La Tona amb els ulls amarats i la cara groga com una cera!

—I qui 'ls hi va regalar la *meva* bestiola a n-aquells jueus? Qui me la va robar la meva filla?

—Si no ho tornèu a dir ,os ho diré. En Perrot que la havia *gonyada* a n-el vostre noi gran.

—Venjatiu!!! Pro... no la haurás pas la noia de 'n Janot. Quedá callada, inmòvil fins al cap d' uns quants minuts que passà per l' era en Janot que estava ben borratxo. La vella s' hi dirigí trèmola:

—Per què et jugaves la burra, lladre?

I pronuncià la paraula *lladre* am reconcentrada ràbia i fent un espignet. A les-hores es sentí la fresa d' una bofetada. La Tona caigué a terra sense sentits. En Janot entrabancantse a cada pas i fent tantines, se n' anà a tancarse al mas; i la pobra criatura plorava desficiosa, apretant una correguda en avant, una altra en darrera, ara a la dreta, ara a la esquerra; el gossos la conseguien caxalejant-la, udolant ferèstegament; ella saltava i cridava, fins que se entrebancà amb el cos de la Tona, desplomàntseli entre el pit i la cara, fentli sangnar el nas a bell dojo... I sortí d' una finestra del mas proper el noi de la Tona llensant una rialla imbècil i grassa....

F. VIVER.

Girona, desembre 1901.

A UNA MORT

Del aplec "Esbart de cançons".

*En el jardí de la vida,
Va esclatà en flor dolcíssima poncella,
Plena de flaires i virginals somnis,
I en la profunda pau dels seus ensomnis,
Vegé a sos peus la flonja fontanella,
Cantant-li una cansó dolça com ella.
Mes, un somris de goig i de ventura
Volia esbadellar, quan la natura,
Va esfullar els seus somnis tendrament,
I sos pétals caiguts sobre les ones,
Foren arreballats per la corrent.*

*¿Què 'n resta avui d' aquexa casta rosa,
Tan blanca i tan flairosa,
Que va esfullar les seues il·lusions,
Ans de copsar el nèctar dels petons?*

PERE PRAT JABAL·LI.

Barcelona.

PARENTESSIS

No ens ha estranyat mai que am la pell de moltó s'hi amagessin certs llops, ni que am la capa del catalanisme s'hi embossessin *superolles* i filosops estantissos; però si que ens n'hem fet creus, quan hem vist am nostres propis ulls l'atreviment i poc senderi d'un tal Rafel Folch i Capdevila, a qui els deulosfassibons de *Juventut*, amb un criteri més ample qu'unes calses de moro, han dexat desfogar la verinada que l'estiu i la ciencia que no pot pair li han ficat fins al fons de l'ànima. I per què els llegidors no 's pensin que crec am bruxes, i am l'intent de fer una obra de caritat, ensenyant quins son els que, mal que 'ls hi pesi, tenen per carro del progres aquell carro que, com digué un infelís:

Arrastra Caïn i empuja Satanàs,

vull insertar tot un parragraf sustanciós i clar com l'aire, degut a n-el illuminat talent de l'esmentat autor del crím en questió.

Diu aixís:

“Mes siguin de la classe que siguin els elegits, (parla l'articulista dels representants del poble catòlic elegits per sufragi) ja 'ns els veyém pledejar en totas ocasions, defensant aquella supremacia que tant entussiasmaria als que, prescindint de la igualtat dels homes, projectan subjectar als que no pensan com ells al esclavatje dels esclavatjes, al que subjecta la conciencia.”

¡Horror, terror i furor! Ja veiem a devant nostre l'inquisició am ses fogueres abrandades; ja contemplem uns frares barbuts que passen de casa en casa per a esbrinar si 's diu el rosari i 's va a missa; ja contemplem dessota la planta del clericalisme, com sota 'ls peus de sant Miquel, als defensors de la raó independent ofegada ja llur veu i ancara senyalant amb els dits com aquell del cuento del poiós; ja contemplem a Galileu atuit i reptat per que deia que 'l mon rodava i al metex temps el mon impassible per les ecscomunions rodant *en el piè lago inmenso del vacio*. Aquí un hom entusiasmat, fogós, desesperat, ja no pot sinó cridar: *la Marsellesa! Aquí hi falta la Marsellesa!!!*

Però anem a pams, Sr. Folch i Capdevila. Li vull recordar certes veritats per si se li haguessin descuidades. La veritat te dret á imposarse: l'error, com les besties danyines, deu ser foragitat sempre i quan hi hagin medis suficients, les ensenyases herètiques ó antimorals, sols poden *sufrirse* quan no hi ha més remei; les cases de prostitució i els temples protestants son sempre un mal; no mes que a voltes, com les males fatxes un no s'ho pot treure de sobre. La Relligió Catòlica, es divina, es única verdadera i es pel be imprescindible de les societats i de l'individu, per que Crist per xó vingué al mon i es Deu, com ho demostrà am sos miracles, am quins testimoniava que era enviat del Pare Etern i com se demostra en els llibres catòlics am profusió de proves. L'individu, doncs, i la societat tenen obligació d'abrassar el Catolicisme i un cop abrassat deuen defensarlo i protegir lo com se defensa i protegex l'honor de nostra santa mare.

A més d' axó, tot bon català com a bon catòlic i per lo tant defensor del *Syllabus* (¿ja devèu saber com se menja axò? oy?) te de tenir una *intransigencia* religiosa; però la intransigencia aquesta a fi i efecte de que no se us posi malament dec dirvos que es l' intransigencia que un hom te per els lladres, assessins i pels que aconsellen el crim i l' assassinat, axís material com moral

En quant a n'alló d' anar a les eleccions i perdre axís el temps que 's podria destinar a ilustrar al poble, no tinguéu por, estiguéu tranquil·let i que la salut no us en valgui menos: mirèu, per a il·lustrar al poble quedaran sempre ensotanats i frares i pares de familia i mestres, llibres científics i populars, periòdics i revistes que s' encarregarán de sembrar la bona llevor i a fins trovaréu qui de bona gana us ensenyará el pare-nostre amb explicació i comentaris i a endressar amb el cor i amb els llabis les oracions més tendres i místiques

I mirèu ¡quina cosa més estranya que vos no arribeu a capir! Fins els del Clot a més de pregar a Deu amb els llabis hi parlen amb el cor. No heu sentit mai cantar am veu escardalenca; pero am fe i entusiasme verdader, pels poblets de Catalunya, aquells goigs i oracions que, suposant que la gent rústega no enten mot per mot i en tota llur extensió, sab i creu (i també es pot creure siguent home entés i ecsigent) que a dins hi palpita una cosa maravellosa que plau a Deu? ¿No sabéu les pràctiques cristianes d' aquesta gent, a quina 'l senzill rector instruex i enfervoritza.

I ara me n' adono de que axó resulta un sermonet. Pero, perdonèu, us tinc de predicar perquè sou esquerp i mal minyó. Doncs, ¿com us reptaria per què no anéu a rega i feu aquesta farum de *cipayo* condemnat?

Finalment us diré que sinò fos per què esta profetisat am precisió que les portes de l' infern no prevalexerán contra la Iglesia; si nó fos per què el sucesor de St. Pere en mitj d' una societat de super-olles i adoradors de la Raó desequilibrada fa encara respecte i inspira admirable veneració; tindriem por que a n-a la Iglesia i a n-els defensors del catolicisme pels medis legals se 'ls engolís, com vos creieu planer, el vostre *abim...* i les vostres tragadres que s' empassarien no una iglesia, sinó tot el planeta de la terra, i a fins si gaire m' apureu els habitants de Mart tot i ser tant repugnants i esgarrifosos com ens els pinta un somiador dels temps moderns —A. B. y C.

*
* *

En Ma-ka-ko ha contestat. Gracies, Ma-ka-ko. Teniem por de què no ho faria i que am desdeny olímpic es quedaria mut.

Ha tardat i ancara despres de tants dies torna am la metexa, no 's pot treure del cap al *infeliz Verdaguer* (¡infeliz! no n' era tan com V. senyor Ma-ka-ko). Estic veient que d' aqui a cinquanta anys seguirá am la dèria quexantse de que 'ls catalanistes no 's prestessin a vetllar a mossèn Cinto i no li paguessin les medecines, ni li enviessin com diu ell, *un mal recuerdo* (una boquilla?)

A VIDA li diu *periodiquillo* (¡dir axò desde *La Lucha!* ¡qué hígado tienes Ma-ka-ko!) i li diu més, li diu que *hacia alabanzas*: fer alabances i ancara pòstumes es tot lo que 's pot fer; no faria ell tant per nosaltres.

A un servidor li diu *endeviduo dallonses* subratllat, sabiondo sense subratllar, i afegex que *monté en santa indignación* i ¡*plim plam!* el pobre Ma-ka-ko va veures *arrollado por toda la elocuencia de esa jumentud ilustrada que aspira á la governación del pensament*. Després esclama: ¡*mecachis!* i pensa una porció de coses.

Adiós rey de la sátira. Afigúrintse com m'insulta. Jo *monté en santa indignación, jo plim plam; jo jumentud ilustrada i jo aspirar á la governación del pensament!* La veritat, volia ferli mal amb el meu parèntesis; però no tant: si arribo a saber que tenia que trastornarse fins a n-aquet punt renunció a n-aquell rato d'expansió. *Y pensar... vamos que no quiero pensar lo que pensaria si por pensar me diera en estos momentos lo que son esos que á fuerza de pensar piensan cuatro palabras más ó menos groseras y deponen cuatro pensamientos de cocaína.*

Axò es l'últim que pensa; després ja no pensa més; fa gala d'una refinada malícia; prova al canto:

Pero lo que tiene mucho chic, es eso que dijo de que Ma-ka-ko es un bolonio, que no sabe escribir, que no sabe el castellano, que es un beneit, etc., etc.

Beneit no li dèiem, emprò no tenim cap inconvenient en que ho siga.

.....Con lo cual se habrá quedado muy satisfecho como aquel que ha descubierto la incógnita del problema dificultoso, cuando lo que ha hecho es decir lo que todo el mundo sabe y yo confieso.

Ma-ka-ko, Ma-ka-ko, axò passa de modestia; axò es lo que no direm perquè no 'ns torni a retreure allò de la *groseria*. En cambi la persona fina parla del *borrico de Bertoldo* i comensa el paragraf següent amb un *yo seré eso y mucho más ....*

Ara que li anèu à fer a un home axís? Hagués comensat per confessar aquestes coses qu'ens hauriem estalviat feina. Nosaltres ens pensavem que tenia pretensions quan menos de ser un Valera ancara que una mica rebaxat

Veritat qu'ell amb aquestes confessions honroses, amb aquest estoicisme de periodista *machucho* (1) porta un plan com podria portar una albarda. Es un plan maquiavèlic, un plan estratègic, última paraula de la habilitat periodística; ell se rebaxa tant per compararse després am nosaltres. ¿Eh? Es allò: *más erés tu*, que diuen les criatures de la seva terra; sinó qu'ell se contenta am menos que la mainada; ell se conforma amb un *igual eres tú*.

Empró no 's queda pas satisfet; quelcom el crema per dintre, i 's queixa de que nosaltres li descarraguem *el basurero* a sobre. ¡Pobre

(1) Confessi, senyor Ma-ka-ko, que quan jo li aplico alguna paraula castellana, ho faig am més propietat que V. am les catalanes que intercala i que 'ns van tan be como á un santo un par de pistolas; no es eso?

Ma-ka-ko! ja en el *parrafeado* aquell qu' es comparava amb un *descuidado viandante* deia que li tiraven l' aigua bruta, i temps, enrera dirigintse a no se qui, també es quexava de lo metex; sempre li tiren porqueria. Una insistencia axís fa pensar; jo, d' ell, meditaria, em ficaria be am la meva persona: no fos cas que hi hagués quelcom en ella que sugestionés a n' els altres. Per lo demés reflexioni, senyor Ma-ka-ko, qu' en el mon sempre hi ha un resquici de justícia distributiva, malgrat als pesimistas, i que de tart o de lluny tothom te lo que 's merex. I també hi ha que desenganyarse, quan s' escriu parlant am V. no 's poden pas fer joies literàries: V. es diu Ma-ka-ko, ¿ficsissi, i on te qu' anar aquet nom sinó entre coses poc delicades? Es un mot que tiraria a perdre la pàgina més hermosa.

I acabant, sàpiga que alló que V. diu de mossén Cinto ho digueren ja molt temps avans que V. altres periódics i molt més ben dit i els hi contestaren també molt ben contestat, i si li sembla podem dexarho i discutir sobre l' ingratitude am qu' els reis Católicos tractaren al *infeliz* Colón, com V. li diria. Axó es una cosa digne del seu altruisme i gairebe més oportuna.

¡Ah! una pregunta: ¿li fora igual en lloc de escriure malament i passar per un *bolonio*, com V. reconex i sab tothom, comprarse un cuxinet i fer puntes per qui V. volgués i no fer *planxes* i no tocar aquell *bombo* que V. diu *nuestro* i dexar tranquil al *prójimo que suponemos que también es nuestro*, i no tractar als pompeians de *fachenderos*?

Fassi puntes, Ma-ka-ko, fassí puntes: estará més en caràcter que *desfaciendo entuertos*. Te poca magresa i mala sintàxis.—P. B.

ESPIGOLANT. -- CRÓNICA

Veus-aquí el veredicte del Jurat dels Jocs Florals de Manlleu, convocats per la associació catalanista "En Rafel de Casanova":

Flor natural. Núm. 121. Desglás. (Sense lema).—Accèssit primer. Núm. 98. Colp de vista. L. Del temps de batre.—Accèssit segon. Número 16. La non non trista. L. La mareta va cantant i bressolant.—Premi II. Accèssit primer. Núm. 137. Mal vent. L. Montanyenca.—Accèssit segon. Núm. 5. La mala herba. L. Quadro dramàtic.—Premi III. Núm. 113. Ventatjas, utilitats, unió y auxili mutuo que pot lograr la classe obrera per medi de corporacions cooperatives. L. Stote libèri (Jesucrist).—Únic accèssit. Núm. 112. Cooperació. L. Sigüém pràctics.—Premi IV. Núm. 82. Glosses. L. Cants de llar.—Premi V. Número. 14. A la Verge dels dolors. L. Mater Dolorosa, Mater mea.—Únic accèssit Núm. 130. Lo primer dolor. L. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. (Lúc. II, 35).—Premi VII. Núm. 106. Paraula. L. Ben fet.—Únic accèssit. Núm. 140. La Mort del Vell. L. Santa Venjansa.—Premi IX. Núm. 9. Lo Filador. L. Bé, bé 's fila, bé 's texeix i texint bé,

bé 's vesteix.—Únic accèssit. Núm. 81. La Dobladora. L. Vigília dels Reis.—Premi X. Núm. 139 Elements de riquesa am que compta la vila de Manlleu, etc. L. Qui 't vol bé 't farà plorar.—Premi XII. Núm. 107. Confíem. Lema. Pit i fora.—Premi XIII. Núm. 40. Al Ter. L. Ribera del Ter, ribera ditxosa, (J. Verdaguer).—Únic accèssit. Núm. 111. Al Ter. L. Fent patria.—Premi XIV. Núm. 10. Lo Capó. L. Qui potest capere, capiat.

Els altres premis ó han quedat deserts ó no s' han adjudicat.

En els Jocs Florals de Manlleu ha guanyat l' accèssit al premi segon el nostre amic en Xavier Monsalvatje i Iglesias, per el seu esbós dramàtic "Mal vent". El felicitem.

També ha sigut premiat en els Jochs Florals de Valencia amb el primer accésit a la Flor Natural, el nostre benvolgut col·laborador i llorejat poeta en Josep Franquet i Serra.

Ha mort a Palma de Mallorca en Geroni Roselló mestre en Gay Saber, insigne poeta i Cullista distingit. Era el mes antic dels guanyadors dels tres premis ordinaris en els Jochs Florals.

Ens complavém en comunicar a nostres llegidors que alguns aimants de la música a Girona, s' han reunit per a tractar de constituir-se en un aplec que tinga per objecte conreuar i fomenta tan hermosa Bella Art.

Nosaltres que no desitjém altre cosa que veure a la fi desensopida nostra ciutat, no podem menos de felicitarlos coralmedt encoratjarlos i oferilse nostre modest concurs

---

VIDA

**PUBLICACIÓ QUINZENAL
DE LITERATURA I ART**

Sortirà le 15 i 30 de cada mes

Preu de subscripció. Mitj any, 2'50 Pts. Se paga per avensat

NÚMERO SOLT 20 CENTIMS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CLAVERIA 8

SE VEN A GIRONA —En les llibreteries de J. Franquet i F. Geli i Administració d' aquet periòdic.

A BARCELONA.—En la llibreteria de A. Castells, Portaferrissa 16 i Kioske "El Sol".